

شورای سیاستگذاری حوزه های علمیه خاوران

مرکز مدیریت حوزه علمیه خاوران

معاونت پژوهش

استان: قم شهر: قم مؤسسه: مرکز آموزش های غیر حضوری سطح ۳

عنوان

زیبا شناختی در شیوه های تبلیغی قرآن؛ داستان سرایی، تشبیه، جدال و موعظه

استاد راهنما

جناب آقای علی تقوی

استاد مشاور

جناب آقای محمد رضا عرب زاده

نگارنده

طیبه یزدانی

سال تدوین

۱۳۹۷

چکیده

زیبایی شناسی به صورت دانشی جداگانه از قرن هفدهم و هجدهم در اروپا ظهور کرد. در مورد قرآن کریم نخستین سنگ بنای زیبایی شناسی منوط به مقوله ی نظم و اعجاز بوده است. آن چه در این نوشتار به آن پرداخته شده زیبایی شناختی قرآن در شیوه های تبلیغی می باشد. به جهت اهمیتی که مقام معظم رهبری (مد ظله) به امر تبلیغ قائل شده اند، انجام این پژوهش اهمیت می یابد. چرا که شیوه ی تبلیغی قرآن مطابق با طبع مخاطب است و شناخت زیبایی های تبلیغی قرآن و به کار بردن آن ها در امر تبلیغ منتج به نتایج بهتر و اثرگذاری بیشتر شود. از این رو در این پژوهش به روش توصیفی-تحلیلی و گردآوری مطالب از روش کتابخانه ای به این مهم پرداخته است.

در شیوه ی داستان سرایی با به کار بردن سبک تکرار و صحنه پردازی های زیبا و بدیع و تصویر سازی های اعجاب انگیز به داستان سرایی پرداخته، که این نوع پردازش منحصر به فرد می باشد.

در شیوه ی تشبیه، با استفاده از مجاز و ایجاد تنوع در بیان مطالب با رعایت ایجاز و اطناب، دست به شگفتی آفرینی زده و آن را در تمثیلات به اوج رسانده و با حفظ مضمون تربیتی آیات، تمام تأثیر خود را بر شنونده گذاشته است.

در شیوه ی جدال، در ضمن بیان جدال پیامبران با مشرکان زمان خویش و جدال مؤمنان با کفار، جدال کنندگان را توصیه به رعایت عدالت در هنگام جدال نموده و آن ها را از آسیب هایی که آن ها را تهدید می کند برحذر داشته است.

در شیوه ی موعظه، با پایبندی به تمام اصول تأثیر گذاری موعظه با توجه به ویژگی های فردی هر یک از موعظه شوندگان شیوه ی موعظه ای خاص انتخاب شده است که این خود زیبایی خاصی به موعظه ی قرآنی داده است.

کلید واژه ها: قرآن، زیبایی، تبلیغ، زیبا شناختی، داستان سرایی، تشبیه، جدال، موعظه.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۳	فصل اول کلیات و مفاهیم
۴	۱-۱- گفتار اول: کلیات
۴	۱-۱-۱- تبیین مسأله
۴	۱-۱-۲- علت انتخاب موضوع و ضرورت آن
۵	۱-۱-۳- پیشینه
۷	۱-۱-۴- سؤالات تحقیق
۷	۱-۱-۵- فرضیه پژوهش
۸	۱-۱-۶- پیش فرض
۸	۱-۱-۷- روش پردازش اطلاعات
۸	۱-۱-۸- روش تحقیق
۸	۱-۱-۹- محدودیت ها و موانع
۹	۲-۱- گفتار دوم: مفاهیم
۹	۲-۱-۱- معنای لغوی و اصطلاحی زیبایی
۹	۲-۱-۲- معنای لغوی و اصطلاحی تبلیغ
۱۰	۲-۱-۳- معنای لغوی و اصطلاحی شیوه
۱۰	۲-۱-۴- معنای لغوی و اصطلاحی شناخت
۱۰	۲-۱-۵- معنای لغوی و اصطلاحی داستان
۱۲	۲-۱-۶- معنای لغوی و اصطلاحی تشبیه
۱۲	۲-۱-۷- معنای لغوی و اصطلاحی جدال
۱۳	۲-۱-۸- معنای لغوی و اصطلاحی موعظه
۱۴	۲-۱-۹- مفهوم زیبا شناختی

۱۴ ..... ۱۰-۲-۱- مفهوم شیوه های تبلیغ

۱۵ ..... **فصل دوم**

۱۵ ..... **زیبایی های قرآن در شیوه ی تبلیغ داستان سرایی**

۱۸ ..... ۱-۲- زیبایی هنری در ساختار فصحی های قرآن

۲۲ ..... ۲-۲- سرجسته سازی سنت های الهی و معجزه های پیامبران

۲۸ ..... ۳-۲- تکرار در داستان های قرآن

۳۰ ..... ۲-۳-۲- جلوه های متفاوت تکرار در داستان های قرآن

۳۱ ..... ۳-۳-۲- عدم تکرار محض

۳۵ ..... ۴-۲- صحنه پردازی در فصحی های قرآن

۳۶ ..... ۱-۴-۲- صحنه پردازی بهشت و دوزخ

۳۸ ..... ۲-۴-۲- قدرت نمایش و احیا کردن

۴۴ ..... ۳-۴-۲- انتقال صحنه در فصحی های قرآن

۵۰ ..... ۵-۲- طرح سؤال در داستان های قرآنی

۵۰ ..... ۱-۵-۲- زیبایی شناختی در طرح سؤال

۵۲ ..... ۲-۵-۲- روش های طرح سؤال

۵۳ ..... ۱- استفاده تقریری

۵۳ ..... ۲- استفاده نویسی

۵۵ ..... **فصل سوم**

۵۵ ..... **زیبایی های قرآن در شیوه ی تبلیغ تشبیه**

۵۶ ..... ۱-۳- زیبایی کار بردهای تشبیه در قرآن

۵۶ ..... ۱-۱-۳- زیبایی کاربرد محاز در کلام

۵۷ ..... ۲-۱-۳- زیبایی کاربرد ایجاد تنوع در بیان مطالب

۶۰ ..... ۳-۱-۳- زیبایی کاربرد اطناب

۶۲ ..... ۴-۱-۳- زیبایی کاربرد ابجاز

۶۴ ..... ۲-۳- زیبایی تشبیه در تشبیهات قرآنی

- ۶۵..... ۱-۲-۳- تشبیه انفاق به هفتصد برابر شدن بذر.....
- ۶۶..... ۲-۲-۳- تشبیه اعمال کافران به خاکستر.....
- ۶۶..... ۳-۲-۳- تشبیه کافران به چهارپایان.....
- ۶۷..... ۴-۲-۳- تشبیه انفاق از روی ریا به نخته سنگ و باران سنگین.....
- ۶۸..... ۵-۲-۳- تشبیه غیث به خوردن گوشت برادر.....
- ۶۹..... ۶-۲-۳- تشبیه کفران نعمت به چشیدن لباس گرمی و ترس.....
- ۷۰..... ۷-۲-۳- تشبیه عالم می عمل به دراز گوش.....
- ۷۱..... ۸-۲-۳- تشبیه ایمان و کفر به درخت پاک و درخت خبیث.....

۷۶..... فصل چهارم

۷۶..... زیبایی های قرآن در شیوه ی تبلیغی جدال

- ۷۸..... ۱-۴- زیبایی توصیه به رعایت عدالت در هنگام جدال.....
- ۸۰..... ۲-۴- جلوه های زیبایی جدال نوح با مخالفان خود.....
- ۸۵..... ۳-۴- جلوه های زیبایی جدال ابراهیم با مشرکان زمانش.....
- ۸۵..... ۱-۳-۴- محاجه ابراهیم با پدر در سوره مریم.....
- ۸۷..... ۲-۳-۴- مناظره با قوم ستاره پرست.....
- ۸۷..... ۳-۳-۴- مناظره با نمرود، سرکرده کافران.....
- ۹۴..... ۴-۴- جلوه های زیبایی در جدال مؤمنان با کفار.....

۹۷..... فصل پنجم زیبایی های قرآن در شیوه ی تبلیغی موعظه

- ۹۹..... ۱-۵- زیبایی موعظه ی فرزندان در قرآن.....
- ۹۹..... ۱-۱-۵- موعظه ی دلسوزانه.....
- ۱۰۰..... ۲-۱-۵- موعظه همراه با لطف.....
- ۱۰۱..... ۳-۱-۵- موعظه همراه با هدایت.....
- ۱۰۲..... ۲-۵- زیبایی موعظه زنان در قرآن.....
- ۱۰۲..... ۱-۲-۵- موعظه همراه با تمجید.....
- ۱۰۳..... ۲-۲-۵- موعظه همراه با عاقبت اندیشی.....

- ۱۰۵.....۳-۵-زیبایی موعظه مؤمنان در قرآن.....
- ۱۰۵.....۱-۳-۵-دعوت به صبر و صلاة.....
- ۱۰۶.....۲-۳-۵-دعوت به تقوی.....
- ۱۰۷.....۴-۵-زیبایی موعظه اقوام در قرآن.....
- ۱۰۸.....۱-۴-۵-اذعان به ناپایداری دنیا.....
- ۱۰۹.....نتیجه گیری.....
- ۱۱۳.....پیشنهادات.....
- ۱۱۴.....منابع و مأخذ.....